

**ІНФОРМАЦІЙНО–АНАЛІТИЧНИЙ
ЗВІТ ПРО ДІЯЛЬНІСТЬ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ШКОЛИ СУДДІВ
УКРАЇНИ
У 2014 РОЦІ**

Київ-2015

Інформаційно–аналітичний звіт про діяльність Національної школи суддів України у 2014 році

I. Вступ до звіту: визначення і реалізація пріоритетних завдань

Підсумки трирічної діяльності Національної школи суддів України (НШСУ) були підведені на міжнародній науково-практичній конференції “Стандарти підготовки суддів: міжнародний досвід, завдання для України” 19 грудня 2013 року.

Як зазначив у своїй доповіді доктор юридичних наук, міністр юстиції України у 2007-2010 роках Микола Оніщук, який напередодні конференції вступив на посаду ректора НШСУ, – це був період становлення Школи, що продемонстрував здатність реалізовувати покладену на неї Законом України “Про судоустрій і статус суддів” місію – готувати висококваліфіковані кадри для судової системи України. За той час у головному офісі в Києві та 8 регіональних відділеннях було підготовлено 7 тис. 333 судді, підвищили рівень кваліфікації в рамках періодичного навчання – 15 тис. 323 судді, а в 2013 р. у співпраці з провідними навчальними закладами Києва, Харкова, Одеси і Львова вперше пройшли спеціальну підготовку – 630 кандидатів на посаду судді.

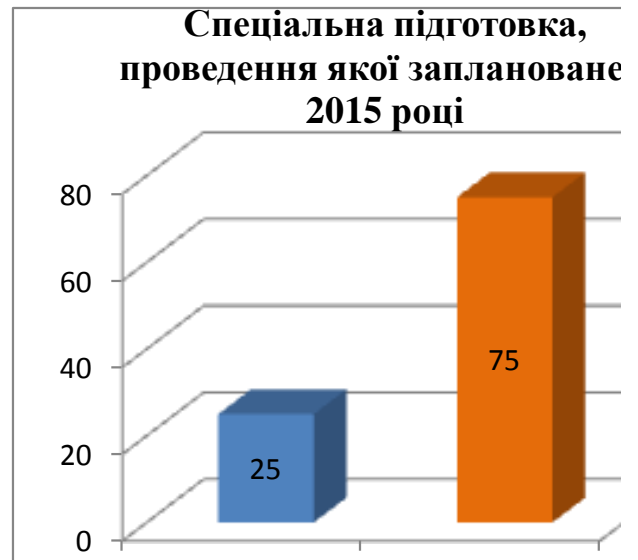
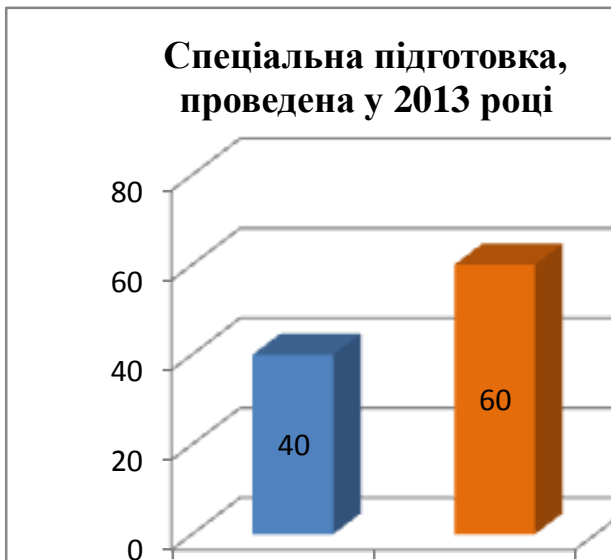
Аналіз, зроблений у доповіді ректора, довів необхідність глибокого реформування суддівської освіти з тим, щоб через законодавчі зміни, організаційну і науково-методичну діяльність Школи, взаємодію з усіма зацікавленими установами **створити таку систему підготовки суддів, яка б відповідала європейським стандартам.**

Таке реформування, з огляду на кращі напрацювання українських фахівців і поради міжнародних експертів, передбачало, насамперед, **інституційне укріплення НШСУ, запровадження національних стандартів суддівської освіти**, що вимагало кардинальних змін у змісті і методах навчання, організації процесу підготовки суддів. **Саме ці завдання, як пріоритетні, були покладені в основу діяльності Школи у 2014 році.**

Перш за все, НШСУ мала стати провідним елементом в системі доступу до суддівської професії, а головним її завданням – підготовка майбутніх суддів (чим опікуються подібні установи в багатьох інших країнах, зокрема континентальної Європи). Зважаючи на це, протягом 2014 р. були **підготовлені законодавчі пропозиції до Закону України “Про судоустрій і статус суддів”**, які в першу чергу стосувались:

- збільшення строку спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді з 6 до 18 місяців (у країнах ЄС – не менше 24-30 місяців);
- припинення системи заочного навчання майбутніх суддів, як такої, що не відповідає завданням спеціальної підготовки;
- проведення спеціальної підготовки лише на базі Школи, у Києві, що дозволить суттєво покращити її якість та контроль;
- внесення кардинальних змін у програму і методики підготовки кандидатів на посади судді;
- введення оцінювання знань слухачів безпосередньо в Школі в рамках навчального процесу через впровадження європейської практики накопичувальної системи оцінювання та підсумкового іспиту.

У 2014 р. спеціальна підготовка кандидатів на посаду судді не проводилась, що дало можливість **суттєво оновити Програму спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді**, передбачивши розширення практичної частини підготовки до трьох чвертей усього навчального часу.

При цьому **Програма** включала такі **новації**, як: ознайомлення з роботою установ пенітенціарної системи, органів досудового розслідування, органів прокуратури, адвокатських контор і об'єднань, що давало можливість розширити юридичні знання і навички майбутніх суддів.

Крім того, були напрацьовані проекти документів: Положення про порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, Навчальний план спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, Графік спеціальної підготовки (нова редакція), Положення про відрядження судді для роботи в НШСУ, Положення про порядок та умови відрядження кандидатів на посаду судді тощо.

У наступному, 2015 році, розпочнеться робота зі створення стандартизованої Програми спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді, впровадження якої заплановано на 2016 рік.

Європейський вектор державотворення, обраний Україною, обумовлює гостру потребу в адаптації законодавства України у секторі юстиції до *acquis communautaire* ЄС, зокрема в частині запровадження стандартів суддівської освіти як важливої складової покращання якості та ефективності національного судочинства, підвищення довіри громадськості до правосуддя.

З цією метою у 2014 р. в рамках проекту Ради Європи “Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні” за підтримки Уряду Швеції Національна школа суддів України **розробила Концепцію національних стандартів суддівської освіти**, яка обговорювалась на засіданні круглого столу за участі міжнародних експертів, на міжнародній науково-практичній конференції “Національні стандарти суддівської освіти: професійна психологічна підготовка” та була затверджена наприкінці року на засіданні Науково-методичної ради НШСУ.

Відповідно до Концепції ключовою цінністю є розуміння суддівської освіти як системи стандартів змісту та методики викладання юридичних дисциплін, базованих на формуванні суддівських (процесуальних) навичок, обізнаності щодо питань суддівської етики, розумінні фундаментальної ролі судді в утвердженні верховенства права через захист прав людини і основоположних свобод.

Концепція національних стандартів суддівської освіти

Зміст та форма суддівської освіти мають ґрунтуватися на:

потребах цільової аудиторії слухачів

створенні стандартизованих програм підготовки

запровадженні інтерактивних методів навчання, які базуються на суддівських навичках

розробці навчальних матеріалів для всіх компонентів суддівської освіти

належному відборі та підготовці викладачів (тренерів, фасилітаторів, модераторів)

використанні переваг дистанційної освіти

проведенні моніторингу якості навчальних заходів з метою врахування його результатів для підвищення рівня розробки та викладання навчальних курсів

Зазначені стандарти творяться і реалізуються вже сьогодні. Цій меті підпорядковано організацію навчального, наукового і науково-методичного процесів в НШСУ. Так, у 2014 р. був затверджений і здійснюється проект з **розробки та впровадження в процес підготовки “Двотижневої стандартизованої програми для суддів, призначених на посаду вперше”** (один рік роботи на посаді), розрахований на період до 2016 року включно. До зазначеної програми увійшли 10 навчальних курсів як окремі модулі.

Зміст

Двотижневої стандартизованої програми для суддів, призначених на посаду вперше

Суддівська етика

Застосування ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при здійсненні правосуддя

Управління залом судового засідання

Управління часом у суддівській діяльності

Докази і доказування у кримінальному судочинстві

Призначення покарання у кримінальних справах

Тлумачення нормативно-правових актів

Написання судових рішень

Дисциплінарна відповідальність судді

Професійна психологічна адаптація до суддівської діяльності

Частина цих курсів вже пройшла апробацію і застосовується у навчальному процесі. Поетапне впровадження інших заплановано на 2015 рік.

Окремим пріоритетом науково-методичної діяльності НШСУ у 2014 р. стало впровадження у навчальний процес НШСУ **дистанційної форми підготовки**, зокрема дистанційного навчального курсу для суддів “Суддівська етика” (спільно з експертами проекту USAID “Справедливе правосуддя”) та дистанційного навчального курсу для керівників апаратів судів та їх заступників “Судове адміністрування”.

Враховуючи пілотний характер курсу, методом випадкового комп’ютерного відбору було визначено 126 суддів з 450 бажаючих, які були зараховані слухачами для проходження навчання. Викладачами дистанційного курсу “Суддівська етика” стали шестеро суддів, що пройшли спеціальну підготовку на окремих семінарах з методики дистанційного викладання, проведених НШСУ. За відгуками слухачів, дистанційне навчання надало можливість вчитися у зручному режимі, обговорювати з колегами в інтерактивному форумі дискусійні питання, опрацьовувати доступні для завантаження міні-лекції та презентації, виконувати ситуативні завдання, створені на підставі реальних історій, швидко знаходити порушення принципів суддівської етики і тренуватись у вирішенні етичних дилем, набувати навичок для уникнення ситуацій, які можуть у майбутньому призвести до порушення Кодексу суддівської етики.

Серед інших пріоритетних новацій НШСУ – **створення інформаційно-комунікативної системи “Електронна школа суддів”**, покликаної забезпечити: автоматизацію навчального процесу, впровадження інтерактивних методів навчання, розробку електронних баз навчальних матеріалів, доступність до них користувачів, прозорість і відкритість у діяльності Школи в цілому. У рамках названого пріоритету у 2014 р. здійснений аналіз рівня інформатизації головного офісу Школи та її філіалів, підготовлені

і передані канадській стороні необхідні матеріали для визначення можливостей закупівлі обладнання та програмного забезпечення, організовано відрядження спеціаліста НШСУ для вивчення досвіду Національного суддівського інституту Канади щодо впровадження ІТ-технологій у навчальний процес. На початку 2015 р. очікується прибуття делегації канадських експертів з метою оцінки та остаточного узгодження потреб Школи у реалізації зазначеного проекту.

У 2014 р. НШСУ розпочала попередню роботу щодо здійснення **професійної психологічної підготовки кандидатів на посаду судді, діючих суддів**. Розроблено і затверджено Концепцію та Програму підготовки, які передбачають, зокрема, розвиток і поглиблення професійно важливих моральних, етичних та ділових якостей суддів, забезпечення психологічної готовності майбутніх суддів до суддівської діяльності, а також профілактику їх професійної деформації і недопущення розвитку синдрому професійного вигорання. У наступному році передбачається створення в НШСУ відповідного структурного підрозділу, апробація курсів лекцій і практичних занять, проведення наукових досліджень за вказаною тематикою.

Реалізація зазначених пріоритетних завдань є неможливою без підвищення ефективності організаційно-статутної діяльності Школи. Саме для цього у 2014 р. були **підготовлені проекти Регламенту (нова редакція) та організаційної структури НШСУ**, що передбачають оптимізацію управлінських структур, спрощення бюрократичних процедур, скасування біля 50-ти внутрішніх нормативно-розпорядчих актів.

II. Підготовка, періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації та підготовка працівників апаратів судів

Одним із завдань, покладених Законом України “Про судоустрій і статус суддів” на Національну школу суддів України, є підготовка і періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації та підготовка працівників апаратів судів.

Уперше у 2014 р. було **організовано і проведено підготовку суддів Вищого адміністративного суду України, Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищого господарського суду України** (усього 273 судді).

За цей же період здійснені заходи з підготовки та періодичного навчання суддів місцевих та апеляційних адміністративних, загальних і господарських судів, голів і заступників голів місцевих та апеляційних судів загальної юрисдикції, працівників апаратів судів усіх юрисдикцій та інстанцій. Для проведення лекцій і практичних занять були залучені Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Урядовий уповноважений у справах Європейського суду з прав людини, судді Конституційного Суду України, Верховного Суду України і вищих спеціалізованих судів України, видатні вчені-правознавці та відомі практикуючі юристи.

Всього заходами з підготовки та навчання впродовж 2014 р. було охоплено 11 тис. 550 суддів і працівників апаратів судів, з них 9 тис. 900 осіб (85,71 % від загальної кількості) – за рахунок коштів Державного бюджету України, 1 тис. 650 осіб (14,29 %) – за кошти міжнародних організацій.

Проведено підготовку:

1 тис. 774 суддів, призначених на посаду судді вперше,

1 тис. 412 суддів, обраних на посаду судді безстроково,

283 суддів, призначених/обраних на адміністративні посади,

4 тис. 194 працівників апаратів судів.

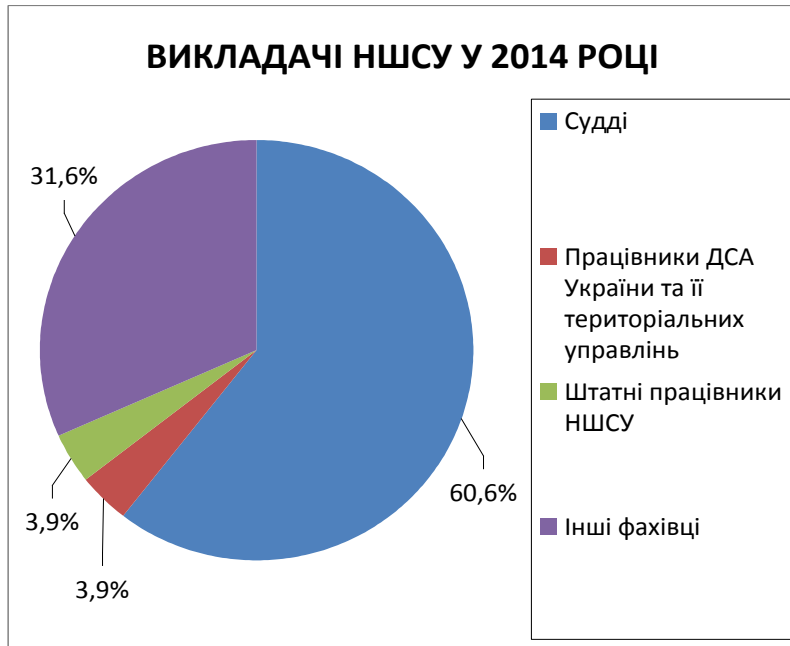
Періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації пройшли:
3 тис. 887 суддів.

Порівняння показників проходження підготовки слухачами НШСУ у 2011-2014 рр.

У 2014 р. НШСУ здійснила перегляд програм підготовки і підвищення рівня кваліфікації суддів з метою включення до них навчальних курсів з найбільш актуальних питань правозастосовчої практики щодо реалізації принципів верховенства права під час захисту та забезпечення основоположних прав і свобод людини. Для цього, крім іншого, регулярно здійснювалось анкетування суддів, які проходили підготовку в Школі.

Особливо важливе значення для проведення підготовки суддівських кадрів має наявність високопрофесійного викладацького складу, зорієнтованого на застосування сучасних тренерських методик. У 2014 р. навчальні заходи проводили 341 суддя, 22 працівники Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь, 22 штатні працівники НШСУ, 178 інших фахівців.

У питаннях підбору викладачів Школа виходила з того, що теоретичні знання високоосвічених науковців не можуть замінити практичного досвіду суддів. Це одне з провідних положень стандартів суддівської освіти. Адже відповідальність і завдання, які стоять саме перед викладачами НШСУ, набагато складніші, ніж у вищих навчальних закладах, оскільки йдеться про підготовку майбутнього судді.

Протягом 2014 р. спільно та за фінансової підтримки міжнародних організацій було проведено 16 семінарів-тренінгів, практикумів та інших освітніх заходів для викладачів. В результаті було підготовлено 180 осіб, у тому числі 175 суддів-тренерів, 2 працівники апаратів судів та 3 представники НШСУ. Це надзвичайно важлива складова суддівського освітнього процесу.¹

III. Здійснення науково-дослідної діяльності

У 2014 р. НШСУ ініціювала створення і приступила до підготовки “Енциклопедії правосуддя”, яка покликана привести термінологію, понятійно-дефініційний апарат правосуддя до реалій і вимог сьогодення. Народження проекту зумовлено, крім іншого, відсутністю в країні енциклопедичного видання з тематики судової діяльності.

Готується до друку колективна монографія “Перегляд судових рішень в Україні: теоретико-методологічні проблеми”. До участі в авторському колективі запрошені відомі судді-практики та провідні науковці. Дослідження присвячено актуальним питанням методології конституційно-правового та законодавчого регулювання відносин щодо перегляду судових рішень в Україні. Видання скеровано на новачі у підходах до розуміння конституційно-правового змісту касаційного оскарження і апеляційного перегляду справ як важливих гарантій захисту прав людини при розгляді справ у судах.

Відповідно до Плану науково-дослідної роботи на 2014 рік НШСУ підготувала 5 публікацій і розпочала роботу з підготовки 4 публікацій (посібники, підручники, монографії).²

Науково-дослідна і науково-методична діяльність НШСУ

Навчальні курси

Пріоритетом науково-дослідної роботи Національної школи суддів України стала розробка та впровадження стандартизованої двотижневої програми для суддів, призначених на посаду вперше (1 рік на посаді)

До змісту зазначеної програми увійшло 10 навчальних курсів

загалом розроблено навчальних курсів:

Публікації та правові позиції НШСУ

опрацьовано законопроектів

опубліковано наукових статей

розроблено посібників

видано номерів журналу "Слово НШСУ"

Науково-методичне забезпечення діяльності ВККСУ

1. Проведено моніторинг тестової бази (50 тестових запитань) на відповідність чинному законодавству
2. Розроблено 40 ситуативних справ (з. цив., крим., адмін. та госп. судочинства) для кваліфікаційного іспиту при переведенні судді
3. Прорецензовано Програму анонімного тестування (іспиту) кандидатів на посаду судді

Для забезпечення навчального процесу кандидатів на посаду судді, суддів та працівників апаратів судів **розроблено 5 стандартизованих навчальних курсів**, зокрема: "Докази і доказування в кримінальному судочинстві", "Управління залом судових засідань", "Написання судових рішень" (з кримінального та цивільного судочинства), "Застосування ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при здійсненні правосуддя в адміністративному судочинстві", "Сучасні міжнародні стандарти захисту прав людини в контексті міграції та притулку".

З метою науково-методичного забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у 2014 р.:

- проведено моніторинг тестової бази (50 тестових запитань) на відповідність чинному законодавству тестових запитань для кваліфікаційного іспиту при переведенні судді;

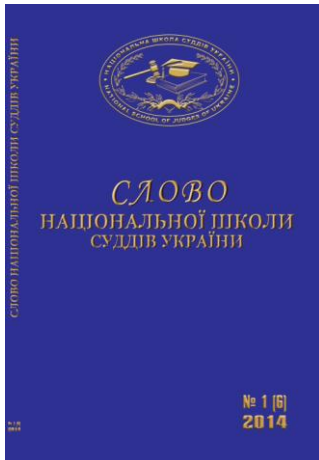
- розроблено 40 практичних завдань (ситуативних вправ) для кваліфікаційного іспиту при переведенні судді до суду іншої спеціалізації з цивільного, кримінального, адміністративного та господарського судочинства;

- прорецензовано Програму анонімного тестування (іспиту) кандидатів на посаду судді на виявлення рівня загальних теоретичних знань у галузі права.

Опрацьовано 36 законопроектів за запитами Верховного Суду України, Конституційного Суду України та народних депутатів України, підготовлені зауваження і

пропозиції щодо проектів Законів України, а також правові позиції до чинних Законів України.³

Якісно оновилося загальнодержавне науково-практичне та науково-методичне юридичне видання “Слово Національної школи суддів України”, 3 номери якого вийшли у світ в 2014 р.

**Включене
до Переліку наукових фахових видань,
що затверджує ВАК України**

**наказом Міністерства освіти і науки України
від 29 вересня 2014 року № 1081**

Тепер у журналі публікуються результати дисертаційних робіт на здобуття наукових ступенів доктора і кандидата наук. **У 2014 р. науковими співробітниками НШСУ опубліковано 38 наукових статей.**⁴

Моніторинг наукової бази доводить, що у державі відчувається гострий брак сучасних наукових досліджень з питань судоустрою, судочинства та правосуддя в цілому. Більше того, з боку держави відсутня належна координація здійснення таких досліджень. Не випадково, що останній З'їзд суддів, який відбувся у 2014 р., виявив стурбованість з цього приводу.

З огляду на те, що відповідно до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” Національна школа суддів є єдиною державною установою зі спеціальним статусом, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснює науково-дослідну діяльність, НШСУ активно формує суспільну думку, що саме на неї має бути покладено координацію у цій важливій сфері.

IV. Міжнародне співробітництво, вивчення міжнародного досвіду

У 2014 р. діяльність НШСУ з питань міжнародного співробітництва була підпорядкована завданням перетворення Національної школи суддів України в заклад суддівської освіти, який відповідає міжнародним стандартам і національним потребам у кадровому забезпеченні судів, що було задекларовано у Стратегічному плані розвитку НШСУ на 2014–2018 роки.

НШСУ вже має усталені стосунки та є одним із учасників низки програм і проектів міжнародної технічної допомоги Україні (МТД) за підтримки Європейського Союзу (ЄС) та Ради Європи (РЕ), Організації з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) та Уряду Канади. Для подальшого розвитку напрямків співробітництва, планування та погодження спільних заходів щодо обміну інформацією, вивчення і застосування досвіду провідних навчальних закладів країн Європи та Канади керівництвом НШСУ у 2014 р. проведено 35 зустрічей із представниками та експертами міжнародних організацій, програм і проектів МТД. З метою координації та концентрації зусиль різних проектів МТД на досягнення необхідного результату було організовано 9 спільних робочих зустрічей за участі ректора і проректорів Школи.

В цілому у 2014 р. Національна школа суддів України була долучена до реалізації 14 програм і проектів міжнародної технічної допомоги Україні в юридичній сфері. При

цьому в українсько-канадському проєкті "Освіта суддів – для економічного розвитку", проєктах ОБСЄ "Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя" та "Зміцнення спроможності суддів щодо написання судових рішень" Школа займає ключове місце з огляду на ступінь залучення. У цих проєктах є чітко виражена конкретна тематика, за якою готуються програми та проводяться окремі навчальні заходи для суддів. У проєктах USAID "Справедливе правосуддя", РЄ "Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму системи правосуддя в Україні" НШСУ є основним партнером у реалізації певних компонентів проєктів, направлених на розвиток інституційної спроможності Школи щодо виконання головної функції – професійної підготовки кадрів для судових органів.

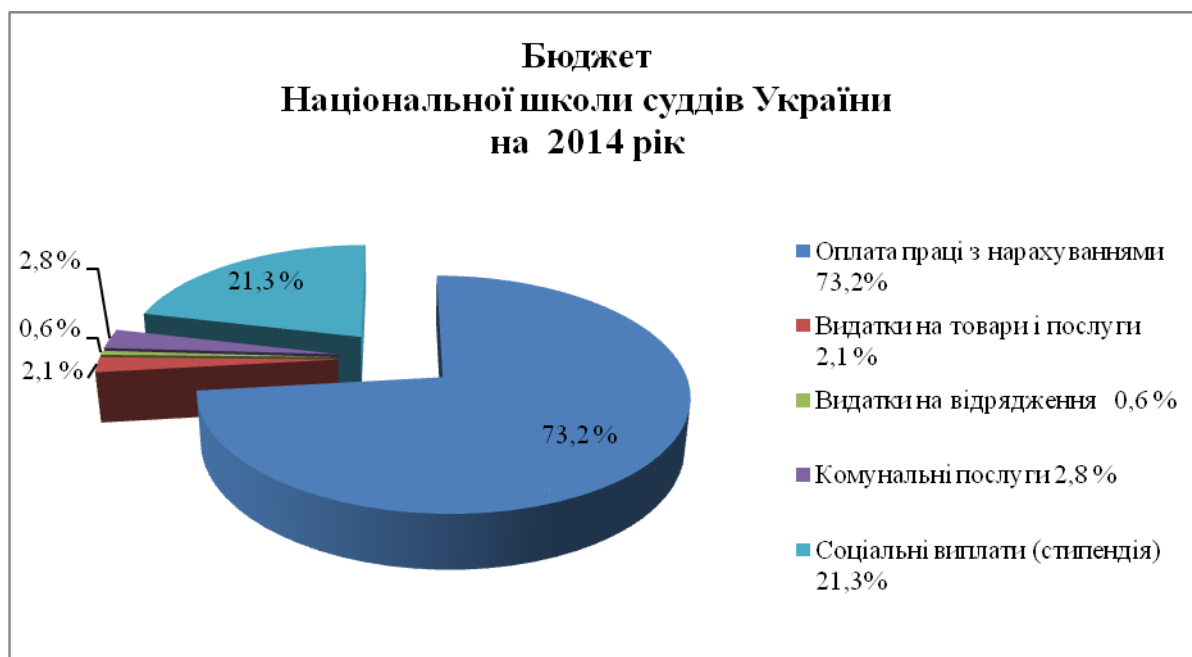
Загалом у співпраці з програмами та проєктами МТД у 2014 році було проведено: Міжнародну науково-практичну конференцію "Національні стандарти суддівської освіти: професійна психологічна підготовка", 2 круглих столи, 27 тематичних навчальних семінарів для суддів різних юрисдикцій, 14 методологічних семінарів для суддів-викладачів і розробників навчальних курсів, 22 засідання груп розробників навчальних курсів. Забезпечено участь 32 представників НШСУ у 21 міжнародному заході (конференції, семінари, круглі столи, навчальні візити) з актуальних питань судочинства та суддівської освіти.⁵

IV. Фінансові показники

У 2014 р. для забезпечення діяльності Національної школи суддів України Законом України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" були відкриті асигнування в сумі 27 437,6 тис. грн.

У тому числі:

оплата праці з нарахуваннями – 20 084,5 тис. грн.,
 видатки на товари і послуги – 586,7 тис. грн.,
 видатки на відрядження – 160,0 тис. грн.,
 видатки на оплату комунальних послуг – 760,0 тис. грн.,
 соціальні виплати (стипендія) – 5 846,4 тис. грн.

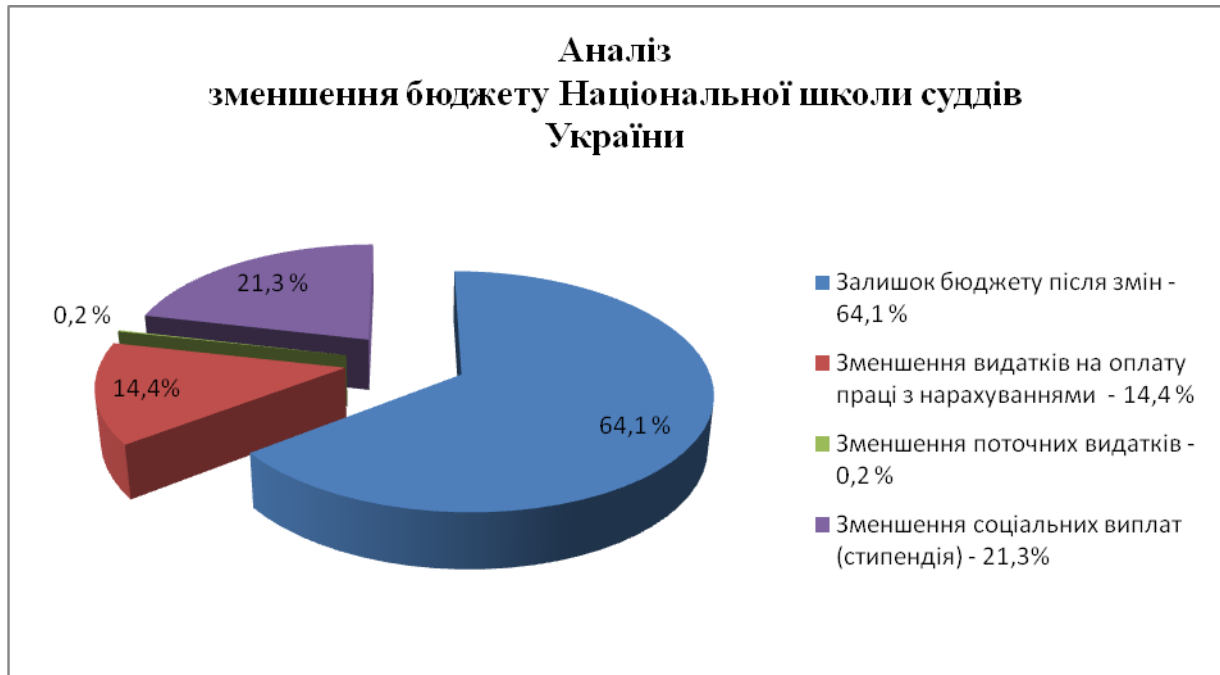
Законами України від 27.03.2014 та 31.07.2014 "Про внесення змін до Закону України "Про Державний бюджет України на 2014 рік" зменшено видатки Національній школі суддів України на 2014 рік на загальну суму 9 707,7 тис. грн., що становить 35,9% загального бюджету Національної школи суддів України на 2014 рік.

У тому числі:

оплата праці з нарахуваннями – 3 808,4 тис. грн.,

поточні видатки – 51,4 тис. грн.,

соціальні виплати (стипендія) – 5 846,4 тис. грн.

У межах затверджених асигнувань забезпечено своєчасну оплату праці працівників Національної школи суддів України, суддів-викладачів та інших осіб, які залучались до науково-викладацької діяльності протягом 2014 року. Для погодинної оплати праці викладачів витрачено 639 тисяч грн. з бюджету НШСУ.

Для забезпечення діяльності НШСУ було придбано комп'ютерну та оргтехніку, канцелярське приладдя та господарські матеріали, сплачено за послуги оренди, зв'язку, комунальні та інші послуги, а також здійснена оплата накладів загальнодержавного науково-практичного та науково-методичного юридичного видання "Слово Національної школи суддів України".

З метою ефективного використання бюджетних коштів загального фонду в листопаді 2014 р. були перерозподілені бюджетні призначення шляхом зменшення видатків на комунальні послуги та збільшення видатків на використання товарів і послуг на суму 203,3 тис. грн. За рахунок зазначеної суми було додатково у грудні 2014 р. придбано оргтехніку, канцелярське приладдя, господарські матеріали, а також бланки сертифікатів.

Станом на 1 січня 2015 р. дебіторська заборгованість відсутня. Кредиторська заборгованість за загальним фондом державного бюджету за КПКВ 0501110 становить 179,0 тис. грн. Зазначена заборгованість утворилася за поточними видатками на придбання товарів у сумі 150 126,76 грн., надання послуг (крім комунальних) – 24 817,53 грн. та на відрядження – 4 070,77 грн. у зв'язку з простроченням платежів Державною казначейською службою.

¹ **Проведення семінарів-тренінгів, практикумів та інших освітніх заходів для викладачів спільно та за фінансової підтримки міжнародних організацій, зокрема:**

- *За фінансової підтримки Проекту USAID “Справедливе правосуддя”* - 6 семінарів (36 суддів-тренерів, 2 працівники апаратів судів та 3 представники НШСУ):

19–21 березня в м. Києві – підготовка розробників, викладачів та ІТ-адміністраторів курсу дистанційного навчання для суддів “Суддівська етика”;

9–10 вересня в м. Києві – семінар-практикум для розробників програми в рамках стандартизованого навчального курсу “Суддівська етика” для суддів, які працюють перший рік;

11–12 вересня в м. Києві – семінар-практикум для розробників, викладачів та адміністраторів дистанційного курсу “Суддівська етика”;

22–23 жовтня в м. Києві – семінар-практикум для розробників, викладачів, модераторів та адміністраторів за результатами пілотування курсу “Суддівська етика” в режимі он-лайн;

18–20 листопада в м. Львові – семінар-практикум для суддів-тренерів на тему: “Верховенство права та права людини у світлі Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод”;

19–20 листопада в м. Львові – тренінг для викладачів курсу “Судове адміністрування” із сучасних методик навчання дорослих (спільно з Державною судовою адміністрацією України).

- *За фінансової підтримки українсько-канадського проекту “Освіта суддів – для економічного розвитку”* – 4 семінари (42 судді-тренери):

12–13 травня в м. Києві – методологічний семінар з підвищення кваліфікації суддів-тренерів;

14–15 травня – методологічний семінар з розробки курсу “Докази і доказування” (у кримінальному процесі);

10–13 червня – методологічний семінар з розробки курсу “Управління залом судового засідання”;

16–17 грудня в м. Києві – семінар для розробників і викладачів стандартизованої навчальної програми з методики, заснованої на формуванні суддівських навичок.

- *За фінансової підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні в рамках проекту “Дотримання гарантування прав людини при здійсненні правосуддя”* спільно з Верховним Судом України, Вищим адміністративним судом України – 2 семінари (39 суддів-тренерів):

26–29 серпня в м. Львові, вперше для суддів проведено методологічну літню школу з питань застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини;

22–24 грудня в м. Львові – методологічний семінар з питань застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини.

- *За фінансової підтримки Координатора проектів ОБСЄ в Україні в рамках проекту “Зміцнення спроможності суддів щодо написання судових рішень”* 29 вересня – 1 жовтня у м. Одесі – методологічний семінар на тему: “Написання судових рішень у кримінальному та цивільному судочинстві” (26 суддів-тренерів).

- *За фінансової підтримки Всеукраїнської Благодійної Фундації “Право на захист”, громадської спілки “Українська Гельсінська спілка з прав людини” 17–18 вересня у Київській області проведено першу навчальну сесію семінару для викладачів дворічного Проекту “Адвокація та підвищення спроможності Уряду у сфері міграції” (9 суддів).*

- *За фінансової підтримки Регіонального представництва Управління Верховного Комісара ООН у справах біженців у Білорусі, Молдові, Україні 11 грудня в м. Києві проведено семінар для суддів–тренерів адміністративних судів на теми: “Особливості розгляду справ, пов’язаних із статусом біженця та додаткового захисту” і “Розгляд справ про примусове видворення” (13 суддів).*

- *За фінансової підтримки громадських організацій “Регіональний центр захисту прав людини”, “Української Гельсінської спілки з прав людини” в рамках проекту Ради Європи “Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні” спільно з Національною Асоціацією Адвокатів України за підтримки уряду Швеції 11–12 грудня в м. Києві проведено тренінг для тренерів з питань ефективного застосування суддями та адвокатами Європейської конвенції про захист прав людини і основоположних свобод у судових справах на національному рівні (10 суддів).*

² Підготовлено 5 публікацій (посібники та підручники):

- ❖ навчальний посібник “Процесуальні документи кримінального провадження” (у співавторстві з кафедрою правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка);
- ❖ підручник “Судоустрій України” (у співавторстві з кафедрою правосуддя юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка);
- ❖ науково-практичний посібник “Пряме реальне оподаткування. Правова сутність та адміністрування” (у співавторстві з кафедрою фінансового права юридичного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка);
- ❖ практично-методичний посібник “Міжнародні та європейські стандарти у сфері міграції: примусове видворення та екстрадиція”;
- ❖ практично-методичний посібник “Особливості розгляду справ, пов’язаних із статусом біженця та додатковим захистом”.

Розпочата робота з підготовки 4 публікацій (посібники, підручники, монографії):

- ❖ “Енциклопедія правосуддя”;
- ❖ монографія “Перегляд судових рішень в Україні: теоретико-методологічні проблеми”;
- ❖ підручник “Кримінальний процес України”;
- ❖ навчальний посібник “Написання судових рішень (з кримінального та цивільного судочинства)”.

³ Опрацьовано 36 законопроектів за запитами Верховного Суду України, Конституційного Суду України та народних депутатів України, підготовлені зауваження і пропозиції щодо проектів Законів України, а також правові позиції до чинних Законів України:

- щодо проекту Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” стосовно заходів правового захисту адвокатів;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Кодексу адміністративного судочинства України (щодо особливостей провадження у справах з приводу рішень, дій чи бездіяльності суб’єктів владних повноважень щодо притягнення до адміністративної відповідальності)”;

-
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до статті 19 Кодексу адміністративного судочинства України” щодо оскарження рішень органів місцевого самоврядування;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судоустрій і статус суддів” щодо складових суддівської винагороди”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо членства у Вищій раді юстиції та Вищій кваліфікаційній комісії суддів України)”;
 - щодо проекту Закону України “Про Державну службу протидії корупції”;
 - щодо проекту Закону України “Про Національне бюро антикорупційних розслідувань”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законів України щодо застосування амністії в Україні”;
 - щодо проекту Закону України “Про судоустрій і статус суддів”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Кримінально-виконавчого кодексу України щодо порядку звільнення від відбування покарання”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судовий збір” щодо об’єктів справляння судового збору”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судовий збір” щодо звільнення від сплати судового збору органи сільськогосподарської інспекції”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України “Про судовий збір” щодо звільнення від сплати судового збору позивачів за подання позовів про відшкодування моральної шкоди, завданої внаслідок вчинення кримінального правопорушення”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Цивільного кодексу України та Цивільного процесуального кодексу України щодо поновлення цивільної дієздатності фізичної особи, яка була визнана недієздатною”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо захисту права особи на доступ до суду у зв’язку з визнанням її недієздатною чи обмежено дієздатною або поновленням її цивільної дієздатності”;
 - щодо проекту Закону України “Про офіційний статус російської мови в Україні”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо вдосконалення касаційного провадження та перегляду судових рішень Верховним Судом України)”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо запровадження посесорного (володільницького) захисту права власності та права володіння”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України (щодо підсудності справ про позбавлення батьківських прав)”;
 - щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України”;

- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання рішень Європейського суду з прав людини та міжнародних судових установ, юрисдикція яких визнана Україною”;
- щодо проекту Закону України “Про недопущення переслідування та покарання осіб з приводу подій, які мали місце під час проведення мирних зібрань”;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Закону України "Про виконавче провадження" (щодо особливостей виконання судових рішень при поданні апеляційної скарги)”;
- про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за невиконання суддею загальних обов’язків щодо захисту прав людини та (або) невизнання істотними порушення прав людини і основоположних свобод;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні”;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії інформаційній агресії іноземних держав”;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо порядку звільнення від відбування покарання”;
- щодо проекту Закону України “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо забезпечення ефективного виконання судових рішень)”;
- щодо відповідності Конституції України окремих положень Закону України “Про відновлення довіри до судової влади в Україні”;
- проекту Закону України “Про відновлення довіри до судової влади в Україні”;
- положення частини другої статті 171–2 Кодексу адміністративного судочинства України;
- щодо офіційного тлумачення положень частини другої статті 155 Кодексу адміністративного судочинства України у взаємозв’язку із положеннями частини першої, другої статті 55, пункту 8 частини третьої статті 129 Конституції України та положень статті 158, частини другої статті 171–2 частини другої статті 185 Кодексу адміністративного судочинства України.

⁴ **Науковими співробітниками НШСУ у 2014 р. опубліковано 38 наукових статей, зокрема:**

- Ахтирська Н. М. Ефективність норм кримінального процесуального законодавства щодо врегулювання питань міжнародного співробітництва: теорія та практика / Н. М. Ахтирська // Судова апеляція. – 2014. – № 1;
- Ахтирська Н. М. Міжнародні стандарти та співробітництво в кримінальному провадженні щодо терористичної діяльності // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія “Право”. Випуск 28, 2014 р.;
- Ахтирська Н. Трансформація міжнародного співробітництва щодо пошуку доходів, одержаних злочинним шляхом: виклик і потреба часу / Н. Ахтирська // Віче, № 18, 2014;
- Ахтирська Н. До питання про ратифікацію Римського статуту: співвідношення з національним законодавством / Н. М. Ахтирська // Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія “Юридичні науки”. Випуск 4, 2014р.;

-
- Ахтирська Н. М. Міжнародне співробітництво під час визнання і виконання вироків судів іноземних держав в Україні / Н. М. Ахтирська // Збірник наукових праць Інституту держави і права імені В. М. Корецького “Держава і право”. Випуск 65., 2014.;
 - Ахтирська Н. М. Судовий контроль за екстрадиційним арештом // Н. М. Ахтирська// Бюлетень міністерства юстиції України, № 10, 2014 р.;
 - Ахтирська Н. М. Розгляд судом питання про приведення вироку суду іноземної держави у відповідність із законодавством України // Судова апеляція, № 3, 2014 р.;
 - Ахтирська Н. М. Європейські стандарти щодо видачі осіб, які вчинили кримінальне правопорушення // Бюлетень міністерства юстиції України, № 12, 2014;
 - Бахарева Г. М. Порушення правил суддівської етики як підстава для притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності// Слово Національної школи суддів України, 2014;
 - Земляной В. В., Козубенко О. М. Проблемні питання розробки тестових запитань для проведення анонімного тестування кандидатів на посаду судді // Слово Національної школи суддів України. – 2014. – №2 (7);
 - Іщенко О. Здійснення державних видатків на суддівську освіту // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – 2014. – № 1;
 - Іщенко О., Кучерук Н. Проблемні питання виходу учасника з господарського товариства // Слово Національної школи суддів України. – 2014. – №2 (7);
 - Кучерук Н. Актуальні питання визнання договору недійсним за ініціативою господарською суду // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – 2014. – № 1;
 - Кучерук Н. До питання щодо мирової угоди у господарському процесі // Карпатський правничий часопис. – 2014. – №5;
 - Кучерук Н. Проблемні питання зупинення провадження у господарській справі до вирішення пов’язаної з нею справи // Карпатський правничий часопис. – 2014. – № 7;
 - Кучерук Н. Поняття ділової репутації у цивільному праві // Актуальні питання публічного та приватного права. – 2014. – № 1 (6);
 - Кучерук Н. Актуальні питання преюдиційності судових актів у господарському процесуальному законодавстві України // Вісник господарського судочинства України. – 2014. – № 4;
 - Кучерук Н. Інститут омбудсмана в системі захисту прав людини і громадянина // Актуальні питання публічного та приватного права. – 2014. – № 2(7);
 - Самофал М. Досвід первинної підготовки кандидатів на посаду судді та новопризначених суддів у країнах ЄС // Вісник Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. – 2014. – № 2.;
 - Кузьменко В. П. (у співавторстві) Положення нового антикорупційного законодавства в дії // Слово Національної школи суддів України, 2014. - № 1 (6);
 - Кузьменко В. П. Визначення поняття та витоків корупції як одна із умов її запобігання // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні питання протидії корупції: стан, проблеми та перспективи на майбутнє” – Дніпропетровськ, 2014;

-
- Кучинська О. П. Угоди у кримінальному процесі України та Сполучених Штатів Америки / О. П. Кучинська, К. Ю. Артюхова // Юридичний вісник. – 2014. – №2. – С.301–306.
 - Кучинська О. П., Черниченко І. В. Окремі праксеологічні аспекти застосування режиму відеоконференції у кримінальному провадженні в Україні // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – 2014. – № 5 (20). – С. 41–49.
 - Кучинська О. П. Правові питання імплементації загальновизнаних міжнародних стандартів у галузі прав людини у вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство // Часопис цивільного і кримінального судочинства. – С. 57–61.
 - Кучинська О. П. Правові питання імплементації загальновизнаних міжнародних стандартів у галузі прав людини у вітчизняне кримінальне процесуальне законодавство // Часопис цивільного і кримінального судочинства 1(16). 2014. – С. 57–61.
 - Оніщук М. В. Бікамералізм як вимога часу // Слово Національної школи суддів України – 2014, № 2 (7) - С. 6-17.
 - Оніщук М. В. Атестація суддів: як це розуміють у Європі // Слово Національної школи суддів України – 2014, № 4 (9)
 - Оніщук М. В. Роль Національної школи суддів України у підготовці кадрів для судової системи: реалії та перспективи // Слово Національної школи суддів України – 2014, № 1 (6) - С. 100-105.
 - Погорецкий Н. А. О соотношении розыска, дознания и следствия по Уставу уголовного судопроизводства 1864 г. / Н.А. Погорецкий // Актуальные проблемы российского права. – 2014. – № 9 (46). – С. 1972–1979.
 - Погорецький М. Теорія кримінального процесуального доказування: проблемні питання / М. Погорецький // Право України. – 2014. – № 10. – С. 12-25.
 - Погорецький М. А., Куршнерик Ю. А. Процесуальне керівництво провадженням слідчих (розшукових) дій під час досудового розслідування грабежів та розбоїв // Право і громадянське суспільство. – 2014. – №1 (6) С. – 79–90.
 - Погорецький М. А. Поняття кримінально-процесуальних гарантій. Часопис Національного університету “Острозька академія”. Серія “Право”. – 2014. – № 2 (10). С. – 1–23.
 - Слободян Р. В. Деякі питання фахового мовлення професійного судді // “Слово Національної школи суддів України” № 4 (9) 2014;
 - Фулей Т.І. Управління залом судового засідання: гендерні аспекти // Слово Національної школи суддів України, 2014. - № 2 (7);
 - Шамрай О. В. (у співавторстві) Управлінська та судова форми адміністративного процесу // фахове науковий збірник “Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України” (серія: Право та державне управління) № 4 (11) 2014;
 - Шукліна Н. Г., Шамрай О. В. Стратегічне планування діяльності установи як запорука її успішного розвитку // “Слово Національної школи суддів України” № 1 (6) 2014;
 - Шамрай О. В. Організаційно-правові основи написання судових рішень // “Слово Національної школи суддів України” № 2 (7) 2014;
 - Шамрай О. В. Електронний суд в українському судочинстві: нормативне врегулювання та перші практичні здобутки // “Університетські наукові записки” № 51, Хмельницького університету управління та права;

- Шепелева Н. В. Про практику застосування судами ст. 22 Кодексу України про адміністративні правопорушення // Слово Національної школи суддів України. – 2014. – № 2 (7).

⁵ Основні заходи та досягнуті результати у співпраці з програмами і проектами міжнародної технічної допомоги Україні в юридичній сфері:

1. У рамках проекту “Освіта суддів – для економічного розвитку” за підтримки Уряду Канади налагоджено тісну співпрацю з Національним суддівським інститутом Канади (НСІ), з яким НШСУ підписаний Меморандум про взаєморозуміння. Співпраця проводиться за наступними напрямками.

1) Інституційний розвиток Національної школи суддів України:

- для продовження роботи над ”Двотижневою стандартизованою програмою для суддів, призначених на посаду вперше” (один рік роботи на посаді) та опрацювання організаційних дій для завершення розробки, апробації і впровадження курсів та програми в цілому проведено 2 семінари за участі канадських експертів, керівництва та співробітників наукових підрозділів і відділів підготовки НШСУ. За результатами прийнято ряд управлінських рішень для забезпечення реалізації програми та перегляду організаційної структури НШСУ;
- для підвищення рівня інформатизації, покращання форм і методів підготовки кадрів для судової системи та забезпечення реалізації проекту “Електронна школа” підготовлені і передані канадській стороні необхідні матеріали для визначення можливостей закупівлі обладнання та програмного забезпечення для НШСУ; в рамках проекту “Електронна школа” організовано відрядження представника НШСУ до Канади для вивчення досвіду НСІ щодо впровадження ІТ-технологій;
- організовано 2 навчальні поїздки делегацій НШСУ до Канади для ознайомлення з досвідом НСІ та участі в навчальних семінарах за програмою підготовки новопризначених суддів і в спеціалізованому семінарі щодо доказів у кримінальних справах.

2) Розширення спроможності НШСУ в розробці та запровадженні навчальних програм для суддів, заснованих на формуванні суддівських навичок:

- продовжується робота над навчальними курсами для суддів: “Докази і доказування в кримінальних справах”; “Призначення покарання у кримінальних справах”; “Дисциплінарна відповідальність”; “Управління залом судових засідань”; “Розгляд земельних спорів”. Для підготовки програм та розробки матеріалів навчальних курсів спільно з проектом організовано 5 методологічних семінарів, 12 засідань робочих груп розробників навчальних курсів та круглий стіл з обговорення змін до курсу щодо методології тлумачення законодавства;
- проведені зйомки 15 навчальних відео-роликів (рольові ігри) за участі суддів-розробників навчальних курсів та колективу НШСУ для подальшого використання у процесі викладання;
- для розробників та викладачів курсів проведено 2 семінари з методики.

2. З проектом USAID “Справедливе правосуддя” співпраця відбувалася за такими напрямками:

- розробка 2 навчальних курсів: а) дистанційного курсу “Суддівська етика” – 3 семінари для розробників, суддів-викладачів, ІТ-спеціалістів та пілотне впровадження курсу; б) організовано засідання групи розробників програми та матеріалів курсу

“Суддівська етика” як складової частини стандартизованої програми для суддів першого року призначення на посаді;

- досягнуто домовленості про підтримку Проектом запровадження в НШСУ дистанційного курсу з питань судового адміністрування;
- для впровадження навчальної програми з питань верховенство права в контексті ЄКПЛ організовано тренінг для суддів-викладачів;
- закуплено та передано НШСУ 10 ноутбуків і сервер.

3. У рамках проекту РЄ “Посилення незалежності, ефективності та професіоналізму судової влади в Україні” за підтримки Уряду Швеції.

- налагоджено співпрацю НШСУ та Проекту в розробці Концепції національних стандартів суддівської освіти: залучено іспанського експерта проекту для спільної роботи з робочою групою НШСУ, проведено Міжнародну науково-практичну конференцію “Національні стандарти суддівської освіти: професійна психологічна підготовка” та експертне обговорення Концепції національних стандартів суддівської освіти в рамках круглого столу за участі міжнародних експертів;
- на запит НШСУ експертом Ради Європи проведено аналіз стану інституційного розвитку НШСУ та надано експертний висновок та рекомендації;
- у співпраці з Проектом та Національною асоціацією адвокатів України проведено 2 спільні тренінги для суддів та адвокатів і тренінг для підготовки тренерів за програмою “Застосування судьями та адвокатами ЄКПЛ в судових справах на національному рівні”;
- здійснений навчальний візит делегації НШСУ до Іспанії для вивчення досвіду організації підготовки кандидатів на посаду судді та суддів;
- участь співробітників НШСУ в 4 круглих столах, організованих Проектом, з обговорення: законопроектів щодо відновлення довіри до судової системи України та їх відповідності європейським стандартам; реформи української системи дисциплінарної відповідальності судді; оцінки гендерної рівності в судовій системі України; оцінки роботи суддів та суддівської незалежності: Висновок 17 Консультативної ради європейських суддів.

4. У рамках проекту ОБСЄ “Зміцнення спроможності суддів щодо написання судових рішень” розроблено навчальний курс “Написання судових рішень у кримінальному та цивільному судочинстві” і проект навчально-методичного посібника, проведено тренінг для суддів-викладачів курсу та 4 пілотних семінари для суддів у регіонах.

5. У рамках проекту ОБСЄ “Гарантування дотримання прав людини при здійсненні правосуддя” за підтримки Уряду Канади:

- розроблено 2 стандартизовані навчальні курси для суддів загальних та адміністративних судів щодо застосування ЄКПЛ та практики ЄСПЛ;
- проведено 2 методологічні школи для суддів-викладачів з питань застосування ЄКПЛ та практики ЄСПЛ, а також 4 семінари для суддів загальних судів і 2 – для суддів адміністративних судів на тему: “Застосування ЄКПЛ та практики ЄСПЛ при здійсненні правосуддя”;
- забезпечено участь представників НШСУ у щорічній Конференції ОБСЄ з питань людського виміру, III Міжнародному форумі з практики ЄКПЛ, навчальному візиті до Європейського суду з прав людини.

6. У рамках проекту РЄ “Підтримка реформи кримінальної юстиції в Україні” за фінансування Уряду Данії проведено 3 семінари для суддів місцевих загальних судів щодо актуальних питань застосування в судовій практиці Кримінального процесуального кодексу України (КПК), налагоджено взаємодію з експертами РЄ у форматі “фокус групи” з метою оцінки ефективності застосування положень КПК України, забезпечено участь фахівців НШСУ у круглому столі щодо реформування органів прокуратури у відповідності до стандартів РЄ .

7. Спільно з Регіональним представництвом Управління Верховного комісара ООН у справах біженців в Білорусі, Молдові та Україні (УВКБ ООН) розроблено 2 навчальні програми і проекти посібників для кандидатів на посаду судді, суддів адміністративних судів, проведено 2 тренінги для суддів-викладачів: “Міжнародні та європейські стандарти у сфері міграції та надання притулку: Застосування в українській правовій системі (судовий компонент)”, “Особливості розгляду справ, пов’язаних із статусом біженця та додатковим захистом”.

8. У рамках програми РЄ “Європейська програма освіти в галузі прав людини для юристів (HELP)” – організовано участь ректора в конференції програми “Від належного навчання до хороших судових рішень. Виклики, методології та перспективи” та участь судді-викладача у тренінгу для тренерів з питань застосування ЄКПЛ та рішень ЄСПЛ при розгляді справ у суді. Забезпечено оперативне розміщення регіональним представником Програми (співробітник НШСУ) інформації про заходи стосовно обговорення, вивчення та застосування ЄКПЛ та рішень ЄСПЛ.